
Cultuurprofielplan
Element
van onze cultuur
Compaen VMBO
2020 - 2024

"We leren op drie manieren:

begrijpen met het verstand,

ervaren met het hart en

doen met het lichaam."

Satish Kumar, Indiase activist en schrijver

"Met de term element beschrijf ik de plek

waar de dingen die we graag doen

en waar we goed in zijn, samenkomen.

Het is cruciaal dat ieder van ons zijn of haar element vindt,

niet alleen omdat het ons meer voldoening schenkt,

maar ook omdat de toekomst van onze gemeenschappen

en instellingen zelf ervan afhangt."

Sir Ken Robinson, Britse auteur, spreker en adviseur, voorvechter van het vrijmaken van creativiteit in onderwijs en organisaties

Inhoudsopgave

Hoofdstuk	Paginanummer
Visie op cultuureducatie	4
Cultuureducatie in de programmering	14
Samenwerkingspartners	26
Communicatie	32
Voorwaarden	34
Evaluatie en ontwikkeling	44
Bijlagen	

- Bijlage I; 'Vrije vogels veroveren de Zaanstreek', Noord Hollands Dagblad, zaterdag 29 februari 2020
- Bijlage II; 'Weg naar vrijheid belangrijk', Noord Hollands Dagblad, zaterdag 17 april 2021
- Bijlage III; 'Bevrijdingsvogels vliegen alsnog uit in de Zaanstreek', Noord Hollands Dagblad, zaterdag 17 april 2021
- Bijlage IV; 'Kleurrijk schip vol idealen', Noord Hollands Dagblad, woensdag 21 april 2021

Fotografie: De foto's in dit Cultuurprofielplan zijn van ons theaterproject met de werktitel 'Wat Je Wilt!'.

Visie op cultuureducatie

Wat is onze visie op kunst en cultuur?

Wij zijn een moderne en innovatieve school voor alle leerwegen van het vmbo. Leerlingen hebben de keuze uit de theoretische, gemengde en kader- en basisberoepsgerichte leerweg. Ondanks de krimp en in tegenstelling tot andere scholen in de regio blijft het leerlingaantal (±800 leerlingen) opvallend constant. Dit is mede te danken aan een veilige leeromgeving en de waarde die wij hechten aan de persoonlijke ontwikkeling van onze leerlingen. Daarnaast is de school al jaren bezig om de positie van cultuureducatie stevig te verankeren door onder andere de kunstvakken meer ruimte in het curriculum te geven en duurzame partnerschappen met culturele instellingen steeds vaker aan te gaan.

Onze visie 'Hoofd, Hart en Handen' onderschrijft dan ook het belang van de inbedding van cultuureducatie in het curriculum. We vinden dat vaardigheid gelijkwaardig is aan kennis. Het kan gaan om zeer uiteenlopende vaardigheden; ambachtelijk, in het omgaan met mensen en in expressie. We willen leerlingen met zoveel mogelijk vaardigheden kennis laten maken en hen meer ruimte geven hun eigen voorkeuren daarin te volgen, zoals in het leertraject Eigenwijze. Daarnaast willen we onze leerlingen de gelegenheid bieden zich breed te ontplooien en te leren voor het leven.

Passie is een belangrijke motor voor verdere ontwikkeling. Gedrevenheid om iets te willen bereiken omdat je er gelukkig van wordt en omdat je er trots op kan zijn. We gaan op zoek naar de passie van onze leerlingen en proberen hen te laten ervaren hoe plezierig leren kan zijn als het past bij zijn of haar interesse. Compaen heeft een groot aantal leerlingen binnen school met uitzonderlijke talenten op het gebied van sport, kunst en cultuur. We zijn er dan ook trots op dat we als Topsportvriendelijke school zijn erkend. Een ander belangrijk doel is om het sportieve en artistieke talent van onze leerlingen verder te ontwikkelen en verdieping in het curriculum aan te brengen voor een bepaald vak door middel van de verschillende projecten en keuzevakken, zoals LO2 en BTE.

(Bron: Schoolplan Compaen VMBO 2020-2024)

Dit Cultuurprofielplan beschrijft onze ambitie in de ontwikkeling richting Cultuurprofielschool. Cultuur is een bindende factor in ons onderwijs geworden. Niet alleen op het gebied van kennis en vaardigheden, maar vooral als het gaat om de persoonlijke ontwikkeling van leerlingen. Verdieping in kunst en cultuur stimuleert een brede vorming en doet een beroep op de verschillende artistieke talenten van onze leerlingen. Kunst scherpt ons verstand en verrijkt ons gevoelsleven. Voor succes in de maatschappij zijn eigenschappen zoals nieuwsgierigheid, wilskracht, sociaal gedrag en gevoeligheid belangrijke eigenschappen, die tijdens de scholing gestimuleerd moeten worden. Bij de kunstvakken in het bijzonder gaat het om creativiteit en relevante vaardigheden om deel te nemen aan de samenleving: het bedenken van nieuwe ideeën en het ontwikkelen van verbeeldingskracht, aanpassings- en scheppingsvermogen.

Bij het volgende hoofdstuk, cultuureducatie in de programmering, volgt een beschrijving van diverse praktijkvoorbeelden in ons lesaanbod. Voor de juiste begripsvorming en bronvermelding vanuit de wetenschap schetsen we eerst een beknopt theoretisch kader met betrekking tot cultuur(educatie) en creativiteit.

Wat is cultuur in relatie tot ons onderwijsaanbod?

Er is een verschil tussen het begrip cultuur in enge zin (wat wordt er vakinhoudelijk en/of projectmatig aangeboden?) en een breder cultureel bewustzijn (hoe verhoud ik me tot de wereld en de ander?). Voor ons zijn beide benaderingen van belang voor respectievelijk een evenwichtige scholing in het voortgezet onderwijs en een volwaardige ontwikkeling als mens om deel te nemen aan de samenleving.

Bij cultuur in enge zin gaat het vooral om het inhoudelijke (kunstvak)curriculum, de (kunstzinnige en/of culturele)bijdragen aan andere vakken en het aanbod van (vakoverstijgende)projecten. Het gaat hierbij vooral om kennis en kunde op het gebied van kunst en cultuur.

Bij een breder cultureel bewustzijn gaat het om het inzetten van kunst en cultuur, omdat dit een positief effect heeft op het schoolklimaat en de persoonlijke sociale ontwikkeling, zoals het aanbieden van (buitenschoolse) culturele activiteiten, excursies en kunstzinnige workshops aan onze leerlingen in bijvoorbeeld een introductieweek en/of projectweek.

Wat is het belang van creativiteit voor onze leerlingen?

Wetenschappelijk onderzoek toont niet alleen het belang aan van creativiteit voor nieuwe ontwikkelingen op verschillende terreinen, maar ook om actief deel te nemen aan onze hedendaagse en veeleisende maatschappij. Dick Swaab, emeritus hoogleraar neurobiologie aan de Universiteit van Amsterdam, toont in zijn onderzoek aan dat creativiteit cruciaal is voor het functioneren in onze complexe samenleving.

"De mens wordt voortdurend blootgesteld aan een enorme stroom informatie die tot ons komt uit de buitenwereld en opborrelt uit ons brein. Creativiteit is het maken van nieuwe combinaties uit deze informatie. Deze nieuwe ideeën zijn de basis voor nieuwe ontwikkelingen in de kunsten, wetenschap en techniek.

… In onze snel complexer wordende wereld worden creatieve vermogens steeds belangrijker om je te kunnen aanpassen aan snelle veranderingen. Scholen zouden creativiteit dan ook moeten cultiveren door leerlingen te leren zich kwetsbaar op te stellen, zodat ze nieuwe dingen durven uit te proberen, en door ze ook met plezier te laten werken aan zaken waar ze interesse voor hebben."

(Bron: Swaab D., Ons creatieve brein: hoe mens en wereld elkaar maken)

Eveline Crone, hoogleraar neurocognitieve ontwikkelingspsychologie aan de Universiteit Leiden beschrijft in haar onderzoek wat er de laatste jaren is ontdekt over de hersenen van adolescenten. De adolescentie is niet alleen een tijd van risico's en grenzen, maar ook van unieke mogelijkheden. Belangrijke groeiperiodes in de hersenen worden beïnvloed door veranderingen in een steeds uitdagender sociale omgeving. Onze leerlingen ontdekken voor welke onderwerpen zij passies hebben en welke talenten zij hebben. Deze veranderingen en ontdekkingen hebben grote invloed op hoe zij zichzelf zien, hoe zij omgaan met anderen, de aard van hun doelen en belangen, en hoe zij denken over idealen en principes. Eveline Crone geeft antwoord op de vraag hoe het komt dat juist pubers vaak uitblinken in o.a. creativiteit en muzikaliteit.

"Maar in de adolescentie zijn het juist de hersengebieden die belangrijk zijn voor creativiteit en vindingrijkheid, muzikaliteit, sport en maatschappelijke betrokkenheid waar als laatste wordt gesnoeid in de verbindingen.

… De veranderingen in de structuur en de werking van de hersenen zorgen blijkbaar voor een unieke flexibiliteit die adolescenten in staat stelt om uit te blinken, oplossingen te vinden voor problemen waar niemand ooit aan dacht, een veerkracht te tonen die volwassenen met moeite kunnen opbrengen, uitvindingen te doen, talenten te ontplooien, sportprestaties te leveren, en nog veel meer!"

(Bron: Crone E., Het puberende brein: over de ontwikkeling van de hersenen in de unieke periode van de adolescentie)

Tot slot is het interessant om de vraag te beantwoorden waarom stimulatie van creativiteit en kunstzinnig talent juist in deze unieke periode zou moeten plaatsvinden.

"Dus, de vorming van de motorische cortex is op jonge leeftijd extra plastisch, of flexibel, en het is daarom een uitgelezen periode om deze extra goed vorm te geven. De hersengebieden van adolescenten die belangrijk zijn voor representatie van muzikale handelingen zijn dan nog extra vormbaar, en zij zijn steeds beter in staat om hun talenten af te stemmen op hun sociale wereld. Adolescenten zijn daarom ook een dankbare doelgroep voor festivals, talentenevenementen en kunst- en cultuurprojecten. Gelukkig maar, want de adolescentie is een unieke periode voor stimulatie van muzikaal of kunstzinnig talent."

(Bron: Crone E., Het puberende brein: over de ontwikkeling van de hersenen in de unieke periode van de adolescentie)

Wat verstaan wij onder cultuureducatie?

Kortom, naast het belang van creatief vermogen en de neurobiologische reden van deze bijzondere ontwikkeling bij pubers, is het essentieel dat onze leerlingen juist in deze periode van het voortgezet onderwijs moeten worden gestimuleerd door middel van cultuureducatie. Onder cultuureducatie in het voortgezet onderwijs wordt verstaan: alle vormen van educatie waarbij kunst, bijvoorbeeld beeldende kunst, audiovisuele kunst, drama, dans en muziek doel of middel zijn. En voor alle duidelijkheid naast de kunstvakken omvat cultuureducatie ook de culturele activiteiten die de school organiseert. Deze activiteiten kunnen zowel binnen als buiten het curriculum worden ontplooid en zowel in als buiten de school. Zowel bij de invulling van het curriculum als bij de organisatie van activiteiten wordt onderscheid gemaakt tussen actieve, receptieve en reflectieve cultuureducatie.

Actief (ook wel: productief) staat voor de uitvoerende praktijk: het leren hanteren van materialen, gereedschappen en instrumenten (waaronder het eigen lichaam) teneinde zelf kunst voort te brengen. Receptief staat voor de confrontaties met kunst: het (leren) ervaren en het kijken en luisteren naar tentoonstellingen, concerten en voorstellingen, vertoningen, optredens en uitvoeringen van (amateur)kunstenaars. Reflectief staat voor de theoretische kant van productieve en receptieve praktijken: enerzijds kennisnemen van materialen, gereedschappen, instrumenten, technieken, werkwijzen en opvattingen, anderzijds kennisnemen van vormgeving en betekenissystemen en het (leren) beschouwen en interpreteren van (eigen en andermans) kunst, in bepaalde contexten. Reflectief staat niet naast actief en receptief, maar is overkoepelend: het kan zowel op actieve als op receptieve activiteiten betrekking hebben.

(Bron: Oostwoud Wijdenes J. & Haanstra F., Over actief, receptief en reflectief: literatuurverkenning samenhang kunsteducatie)

Cultuureducatie is, vanuit onze visie, ook onderwijs in cultureel bewustzijn; bewustzijn van de eigen cultuur, die van anderen en van de cultuur in het algemeen. Literatuur en de eerder genoemde kunstdisciplines zijn vormen van cultureel bewustzijn met een eigen autonome functie, vanwege de nadruk die zij leggen op de verbeelding. De verbeelding stelt ons in staat om ervaringen in een concrete tastbare vorm te vangen, in poëzie, verhalen, beelden, toneel, dans en zang. Dit onderscheidt de kunsten van andere vormen van cultureel bewustzijn, zoals het nieuws, geschiedschrijving en filosofie. Met de kunsten geven wij vorm en betekenis aan ons bestaan als ervaring.

(Bron: Van Heusden B. & Mollema G., artikel Kunstzone, Grip op cultuuronderwijs / Cultuur in de Spiegel in de praktijk: een leerplankader voor cultuuronderwijs)

De titel van dit Cultuurprofielplan is Element van onze cultuur. Element is een Latijns woord dat basisonderdeel of vormend hoofdbestanddeel betekent. Het woord wordt in verschillende betekenissen gebruikt, maar in dit geval verwijst het naar cultuureducatie als een elementair onderdeel van ons onderwijs.

Wat zijn de ontwikkelingen in het vmbo?

Creativiteit en innovatief denken worden steeds belangrijker, in de beroepspraktijk en daarmee ook in het beroepsonderwijs. De maatschappij verandert door steeds verdergaande digitalisering en mogelijkheden van sociale media. Vooral de wens om over creatief en innovatief denkende werknemers te beschikken, die in het onderwijs goed zijn voorbereid op de beroepspraktijk, biedt nieuwe kansen voor cultuureducatie. Mede als gevolg van deze ontwikkelingen wordt gewerkt aan vernieuwing van het onderwijs en de voorstellen in het kader van Curriculum.nu, waarin duidelijk accent wordt gelegd op creativiteit en innovatie.

Voor het leergebied Kunst & Cultuur is een samenhangend curriculum geformuleerd dat gebaseerd is op 'maken en betekenis geven' en 'meemaken en betekenis geven'. Het 'maken en betekenis geven' is meer dan de huidige kerndoelen gericht op artistieke expressie en ontwikkeling van creativiteit. Nieuw is ook dat leerlingen verbanden leren leggen tussen 'maken en betekenis geven' en 'meemaken en betekenis geven' waardoor de praktijk en theorie meer in balans zijn en vaardigheden belangrijker worden.

Daarnaast ontstaan er door de nieuwe technologische ontwikkelingen andere toepassingsmogelijkheden en nieuwe vormen van kunst. Leerlingen maken kennis met nieuwe media en digitale technologie als middel om kunst te maken. Dit is een verbreding ten opzichte van de huidige kerndoelen. Dit is voor ons aanleiding geweest om, mede door de gewenste profilering en tevens in lijn met Sterk Techniekonderwijs, een nieuw project te ontwikkelen op het snijvlak van kunst en techniek: Compaenlab. Compaenlab is ontwikkeld vanuit de leergebieden Kunst&Cultuur en Mens&Techniek en in nauwe samenwerking met de makersspace van het centrum voor de kunsten FluXus: FluXlab. Voor deze volgende stap in de ontwikkeling richting Cultuurprofielschool hebben wij voor dit vakoverstijgende en innovatieve project financiële ondersteuning gekregen middels de subsidieregeling Versterking Cultuureducatie in het vmbo vanuit het Fonds voor Cultuurparticipatie.

In principe zijn in het vernieuwde vmbo er weinig uren ingeruimd voor de kunstvakken en Culturele Kunstzinnige Vorming. Wij kiezen er bewust voor om de verschillende kunstvakken en projecten structureel een prominente plaats te geven in de lessentabel en tevens als keuzevak voor het examen aan te bieden.

(Bron: Curriculum.nu)

Cultuureducatie in de programmering

Vertaalslag van visie naar praktijk

Om vast te stellen in hoeverre wij als school cultuureducatie hebben verankerd, hebben wij het Zelfevaluatie-Instrument-Cultuurprofielscholen gebruikt. Aan de hand van deze checklist hebben wij een inschatting kunnen maken hoe ver wij zijn gevorderd met cultuureducatie op onze school: welke aspecten zijn al gerealiseerd en welke zijn nog voor verbetering vatbaar? In het vorige hoofdstuk hebben wij onze visie op cultuureducatie geformuleerd. Maar hoe is deze visie vertaald in de dagelijkse lespraktijk? En in hoeverre is er sprake van een samenhangend programma voor cultuureducatie? In het hoofdstuk VOORWAARDEN beschrijven we de onderwijstijd en concrete urenverdeling over de afzonderlijke kunstvakken en verschillende projecten. In dit hoofdstuk richten we ons specifiek op de vertaalslag van onze visie naar leerling en praktijk.

(Bron: Zelfevaluatie-Instrument-Cultuurprofielscholen)

Samenhang binnen de kunstvakken

Het leergebied Kunst&Cultuur (K&C) wordt bij ons breed aangeboden in de onderbouw door middel van afzonderlijke kunstvakken en met verdieping in verschillende projecten. Daarnaast worden de examenvakken Kunstvakken inclusief Culturele Kunstzinnige Vorming (CKV) en Beeldend Tekenen (BTE) aangeboden in de bovenbouw. Dit is de rechtstreekse vertaling van onze visie van zowel de bevordering van het creatief vermogen en brede vorming als de persoonlijke- en talentontwikkeling van onze leerlingen. Door de ontwikkeling van het leergebied K&C en het projectmatig werken zijn de kunstvakken geen losse entiteiten meer in de onderbouw, maar vullen elkaar artistiek inhoudelijk aan en werken waar mogelijk vakoverstijgend aan projecten. Een mooi praktijkvoorbeeld is ons theaterproject met de werktitel ‘Wat Je Wilt!’.

‘Wat je wilt!’

Het project ‘Wat je wilt!’ biedt kennis en ervaring op het gebied van verschillende kunstdisciplines in een doorlopende leerlijn met als concreet resultaat een interdisciplinaire theatervoorstelling gemaakt door brugklasleerlingen. Een schooljaar heeft 36 effectieve lesweken en leerjaar 1 heeft doorgaans 8 klassen. Er zijn 4 blokken van 9 weken per schooljaar waarbij 2 klassen (±50 leerlingen) per blok het project zullen doorlopen. De verschillende disciplines zijn: beeldende kunst, drama, dans, muziek en animatie. Op deze wijze maken alle brugklasleerlingen kennis met de magische wereld van theater in een betekenisvolle leeromgeving en krijgen de mogelijkheid om hun persoonlijke talent te ontdekken in één van de disciplines. Daarnaast vinden we het belangrijk dat leerlingen duidelijk de verbinding tussen de disciplines leren zien binnen het leergebied K&C.

Het project ‘Wat je wilt!’ is ontstaan vanuit de gedachte om als een theaterbedrijf structureel samen te werken met de culturele instellingen in de omgeving, zoals FluXus en het Zaantheater. Het maken van theatervoorstellingen met jongeren, vanuit een partnerschap tussen een school, een centrum voor de kunsten en een theater, creëert een ideaal platform waarmee de relatie tussen school en de culturele omgeving kan worden versterkt. Leerlingen leren hoe je samen iets moois kunt maken en dat je met trots kunt presenteren aan jouw omgeving. Talentontwikkeling is namelijk niet alleen een afgesloten individuele situatie, maar is ook een proces dat in relatie tot anderen plaatsvindt. Het gaat dan om verbeelding in relatie tot de wereld, de leefomgeving en de mensen om jou heen. Een belangrijke vraag tijdens het maakproces is: hoe kun je jouw eigen vaardigheden ten dienste stellen van het gezamenlijke proces?

In de opstartfase heeft het project ‘Wat je wilt!’ een eenmalige subsidie gekregen van de provincie Noord-Holland en aansluitend vier jaar lang financiële ondersteuning vanuit de gemeente Zaanstad. Na het wegvallen van de subsidie heeft de schoolleiding er bewust voor gekozen om structureel budget op te nemen in de jaarbegroting. De kunstvakdocenten van Compaen werken intensief samen met gastdocenten van FluXus (dans, muziek en animatie) en de technici van het Zaantheater (licht en geluid). De taakverdeling binnen de vakgroep is als volgt: Rob Cerneus (productieleiding en decor), Zdenly Anton (script en regie) en Annemieke van Iperen (kostuums en rekwisieten). Op basis van de ervaring in de afgelopen jaren is gebleken dat de ondersteuning van de overige kunstvakdocenten en een onderwijsassistent met betrekking tot de productie (o.a. decor, kostuums en rekwisieten) zeer wenselijk is om de kwaliteit en continuïteit van het project te borgen.

Leren op afstand

Wanneer wij leerlingen de kans willen geven om zelf duurzame verbindingen te leggen tussen wat ze op school leren en wat ze buiten de school ontdekken dan moeten wij als docenten ook de interactie aangaan met levensechte contexten. Om hen daarbij aan te moedigen is het van belang om te experimenteren, gebruik te maken van bronnen uit verschillende kunstdisciplines en ze wijzen op fenomenen uit de populaire cultuur. Een recente ontwikkeling op dit vlak is in gang gezet door de sluiting van de school i.v.m. de maatregelen om verspreiding van het corona-virus te voorkomen. Na de sluiting van de school hebben wij onze leerlingen onderwijs gegeven door middel van het zogenaamde leren op afstand. Vanuit het leergebied K&C hebben wij een online lessenserie ontwikkeld op het gebied van verschillende kunstdisciplines.

Voor leerjaar 1 hebben wij bijvoorbeeld de leerlingen een kort verhaal met bijbehorend script laten schrijven voor het vak drama. Op basis van dit verhaal hebben zij vervolgens zowel hun personages uitgewerkt in een zogenaamde ‘charactersheet’ voor het vak tekenen. Het eindresultaat is zowel een uitgewerkt ‘storyboard’ als een getekend beeldverhaal.

Voor leerjaar 2 hebben wij er voor gekozen om fotografie als nieuwe discipline te betrekken in het bestaande aanbod. Door twee klassieke opdrachten, perspectief- en figuurtekenen, vanuit het vak tekenen te combineren en daar een fotografie opdracht aan toe te voegen is er een betekenisvolle beeldende opdracht ontstaan. Bij deze opdracht is het werk van Teun Hocks als voorbeeld genomen, hij gebruikt fotografie om zijn beelden te maken. De kracht van deze kunstenaar is dat hij dingen die op zichzelf gewoon zijn, combineert tot iets vreemds. Zijn werk nodigt uit tot het verzinnen van een verhaal, over wat er aan de foto is vooraf gegaan en wat erna zal gebeuren. Leerlingen hebben twee foto's moeten samenvoegen in een tekening of schilderij. Een foto van een landschap of interieur/ruimte en een foto van een mensfiguur. Leerlingen hebben Pinterest gebruikt om foto's te selecteren om deze vervolgens te analyseren. Met behulp van korte fotoanalyse opdrachten en het wekelijks aanbieden van duidelijke instructievideo's op het gebied van tekenen en fotografie hebben wij verdieping aangebracht in het leerproces bij de leerlingen. Door een andere discipline toe te voegen worden nieuwe werelden geopend en door het combineren van technieken wordt zowel het proces als het product spannender en gelaagder.

Kortom er is onder andere door het project theater een stevige basis gelegd om steeds meer samenhang in het curriculum en de lessen aan te brengen binnen het leergebied K&C. De vakinhoudelijke ontwikkelingen op het gebied van fotografie, film en nieuwe mediakunst vragen om verder onderzoek naar een herkenbare plaats en verankering in het curriculum. Een project fotografie en/of film voor leerjaar 2 wordt momenteel ontwikkeld. Het gezamenlijk ontwikkelen van digitaal lesmateriaal en bijbehorende digitale didactiek is een avontuurlijk pad met vallen en opstaan, maar zeker de moeite waard om vaker in te zetten in de nabije toekomst.

Samenwerking met andere vakken en leergebieden

Onze profilering met kunst en cultuur richt zich echter niet alleen op de kunstvakken, maar biedt kansen voor verschillende vakken zoals techniek, geschiedenis, aardrijkskunde, maatschappijleer, Nederlands en biologie. Juist door deze inclusieve benadering kan kunst en cultuur een belangrijke bijdrage leveren aan het volledige onderwijsaanbod. Hierdoor ontstaat tevens op een organische wijze vernieuwing van zowel lessen als projecten, waarbij creatieve vaardigheden en een open onderzoekende houding worden gestimuleerd. Er zijn verschillende lessen en projecten die in samenwerking met andere vakken of leergebieden zijn ontwikkeld.

Hieronder schetsen we enkele recente praktijkvoorbeelden, waarbij kunst als middel is ingezet om andere vakken en/of leergebieden te ondersteunen.

Voedselketen boom

Vanuit de leergebieden K&C en Mens&Natuur (M&N) is een praktische opdracht ontwikkeld voor de onderbouw door de docenten handvaardigheid en biologie. De opdracht is het creëren van een 'voedselketen boom' met de hele klas waarbij er specifieke opdrachten worden gekoppeld aan de losse onderdelen/organismen. Het doel van deze voedselketen boom is om de volledige voedselkringloop van een boom samen in beeld te brengen. Alle dieren en planten in het bos zijn namelijk ook met elkaar verbonden. En alle dieren van pissebed tot uil worden door leerlingen getekend, uit hout gezaagd en geschilderd tijdens de lessen handvaardigheid en de bijbehorende opdrachten worden gemaakt tijdens de lessen biologie. De voedselketen boom wordt vervolgens ingezet tijdens de kennismakingslessen voor groep 8 leerlingen van de basisschool.

Grottekening Lascaux

Vanuit de leergebieden K&C en Mens&Maatschappij (M&M) is een praktische opdracht ontwikkeld voor de onderbouw door de docenten tekenen en geschiedenis. De opdracht is het creëren van een grottekening zoals in de grot van Lascaux. Het doel is om enerzijds leerlingen kennis te laten maken met de 'Sixtijnse Kapel van de Paleolithische Kunst' en anderzijds te ervaren hoe de kunstenaars uit de steentijd de wereld verbeeldden. Leerlingen leren tevens eenvoudig dierfiguren tekenen, zoals bizons, herten, paarden en rendieren. De tekeningen worden opgebouwd uit geheel gekleurde vlakken en andere worden uitgevoerd als krachtige lijntekeningen. De uitgewerkte tekeningen worden uiteindelijk tentoongesteld op het leerplein van de onderbouw.

Striptekening plastic soep

Vanuit het leergebied K&C en de werkgroep EigenWijze is een praktische opdracht ontwikkeld voor de onderbouw door de docenten tekenen en aardrijkskunde. De opdracht is het creëren van een striptekening waarbij een zeedier als superheld wordt neergezet in de strijd tegen de plastic soep in de oceanen. De leerlingen leren stapsgewijs van een 'character sheet' tot 'storyboard' toe te werken naar de striptekening. Er wordt een positieve benadering voorgesteld en bij een strip is ruimte voor humor en speelse of verrassende elementen. De docent stimuleert leerlingen om het onderwerp persoonlijk te maken en de relatie tot hun eigen leven/leefomgeving te bekijken. Op deze wijze draagt deze praktische opdracht tevens bij aan een bepaalde waardenontwikkeling en gedragsverandering bij onze leerlingen. Het resultaat wordt door beide docenten beoordeeld en wordt uiteindelijk opgenomen in een persoonlijk portfolio voor het leertraject Eigenwijze.

Vogels voor Vrijheid

In het kader van 75 jaar vrijheid in 2020 hebben wij de handen ineen geslagen met Artzaanstad voor een groots, maatschappelijk kunsteducatieproject. Het is een unieke samenwerking geworden: wij hebben met alle brugklasleerlingen kunstwerken gemaakt ter ere van de viering van 75 jaar vrijheid en Artzaanstad heeft de expositie voorbereid op het Hembrugterrein in Zaandam. Door de sluiting van de school i.v.m. de maatregelen om verspreiding van het corona-virus te voorkomen en tevens sluiting van Artzaanstad is het project verplaatst naar 2021. Het Noord-Hollands Dagblad heeft het project op haar voorpagina inclusief een groot openingsartikel geplaatst. Daarnaast is elke week tot aan Bevrijdingsdag een 'vrije vogel' met een verslaggever langsgegaan bij een bekende Zaankanter die heeft verteld wat vrijheid voor hem of haar betekent. De burgemeester van de gemeente Zaanstad, Jan Hamming, heeft het spits afgebeten van deze bijzondere serie portretten.

(Bijlage I; 'Vrije vogels veroveren de Zaanstreek', Noord Hollands Dagblad, zaterdag 29 februari 2020)

De Tweede Wereldoorlog is uiteraard een vast onderdeel van het lesprogramma van Compaen, maar dit schooljaar is er in de onderbouw speciale aandacht aan het thema 'vrijheid' besteed. Bij het leergebied K&C hebben de leerlingen allemaal een eigen 'vrije vogel' gemaakt, bij het vak Nederlands een gedicht en bij het leergebied M&M is het thema inhoudelijk behandeld. Vogels symboliseren vrijheid en dat zie je in veel kunstuitingen terug. Neem bijvoorbeeld de tekst van de band Klein Orkest over de Muur; *"alleen de vogels vliegen van Oost naar West-Berlijn"* of kijk naar de schilderijen van Corneille, ook voor hem is de vogel hét symbool van vrijheid.

In overleg met Art Zaanstad is besloten om het project definitief een doorstart te geven. En er is bewust gekozen om de 'vrije vogels' in kooien op te hangen op plaatsen waar vrijheid in het geding kan zijn en tevens een belangrijke voorwaarde is om goed te kunnen functioneren. Hierbij valt te denken aan onderwijs, kunst, cultuur en pers. Uiteindelijk zijn de 'vrije vogels' medio april op vier locaties opgehangen, waaronder Compaen VMBO (onderwijs), Art Zaanstad (kunst), Cultureel Centrum Bullekerk (cultuur) en Redactie Dagblad Zaanstreek (pers). Arthur van Dijk, de commissaris van de Koning, heeft vrijdag 16 april 2021 het kunstwerk onthuld. Het principe van de gekooide vogels is bedacht ruim voor de coronapandemie en is voortgekomen uit het idee dat je pas vrijheid kan ervaren wanneer je de beperkingen kent. Inmiddels zijn wij allemaal bekend met de beperkingen in ons gevoel van vrijheid door alle coronamaatregelen. Kortom een bijzonder vakoverstijgend project en de boodschap is nu actueler dan ooit!

(Bijlage II; 'Weg naar vrijheid belangrijk' / Bijlage III; 'Bevrijdingsvogels vliegen alsnog uit in de Zaanstreek, Noord Hollands Dagblad, zaterdag 17 april 2021 / Bijlage IV; 'Kleurrijk schip vol idealen', Noord Hollands Dagblad, woensdag 21 april 2021)

Compaenlab

De praktijklokalen van de leergebieden K&C en Mens&Techniek (M&T) zijn naast elkaar gelegen in het schoolgebouw. Er wordt van oudsher regelmatig samengewerkt op diverse terreinen. Dit vindt plaats op eigen initiatief van de vakdocenten en varieert van de basisconstructie voor het decor van project theater tot het gezamenlijk maken van een kunstwerk met leerlingen. Compaen en FluXus hebben gezamenlijk onderzocht hoe FluXlab (de makerspace van FluXus) een vast onderdeel kan worden van het curriculum waarbij leerlingen interdisciplinair werken in een project waarbij kunst en techniek elkaar versterken. Leerlingen ontwikkelen hierdoor nieuwe vaardigheden en krijgen een breder beeld van de mogelijkheden van wat kunst en techniek kunnen betekenen voor hun latere beroepskeuze. De vakdocenten van het leergebied K&C en M&T hebben voor leerjaar 1 en 2 een project ontwikkeld in een doorlopende leerlijn. Tijdens het ontwikkeltraject heeft een intensieve uitwisseling van vakkennis plaatsgevonden tussen vakdocenten van school en gastdocenten van FluXus. De belangrijkste leerdoelen voor beide projecten zijn hieronder geformuleerd.

- Leerlingen (in het bijzonder meisjes) interesseren voor het vak techniek door het kennismaken met zowel creatieve als technische vaardigheden.
- Leerlingen vaardig maken in het gebruik van ambachtelijke materialen en technieken (tekenen, houtbewerken, smeden, beeldhouwen) en leren hoe ze deze vaardigheden kunnen vertalen naar digitaal maken.
- Leerlingen leren hoe ze op inventieve wijze kunnen werken met 3D tekensoftware (Tinkercad of Blender), 3D- printer en/ of lasersnijder om zo te komen tot nieuwe ontwerp- en maakmanieren, waarbij creatieve en technische vaardigheden elkaar versterken.
- Leerlingen krijgen plezier in onderzoekend leren en belangstelling voor techniek, beeldende kunst en vormgeving. Ze durven te experimenteren en zoeken oplossingen voor problemen die ze tegenkomen in hun ontwerp- en maakproces.
- Leerlingen werken samen, leren kritisch kijken naar hun eigen leer- en maakproces, elkaar aanvullen en ondersteunen om te komen tot het eindresultaat en een presentatie van het werkstuk.

Leerlingen in leerjaar 1 krijgen de opdracht om een eigen meubel te ontwerpen en deze op verschillende manieren uit te werken als een bouwpakket (een zogenaamde flatpack) dat bestaat uit verschillende 2D-onderdelen. Leerlingen maken tijdens projectlessen op school een ontwerp en zetten dit vervolgens om in een eenvoudige 3D maquette uit karton. Met de vakdocenten wordt gekeken naar optimalisering van het ontwerp en uitwerking van een technische tekening. Met dit ontwerp gaan leerlingen naar het FluXlab om daar te leren hoe zij de tekening digitaal kunnen omzetten met behulp van een vector-tekenprogramma en het ontwerp kunnen uitsnijden uit triplex op de lasersnijder.

In leerjaar 2 wordt het traject dat de leerlingen in de brugklas hebben doorlopen voortgezet in een vervolgtraject waarbij de nadruk komt te liggen op het ontwerp- en maakproces van zowel beeldende kunst als vormgeving (toegepaste kunst). Door technologie te combineren met creativiteit maakt de leerling een eigen ontwerp van een complex 3D-lichtobject. Ze maken kennis met het bewerken van verschillende materialen tijdens de lessen op school. Vervolgens wordt een origineel ontwerp gemaakt met behulp van ambachtelijke maakprocessen. Hierna fabriceren de leerlingen in het FluXlab dit ontwerp met behulp van een 3D-printer en/of een lasersnijder, bijvoorbeeld een prototype of spin-offs in diverse materialen. Uiteindelijk is het bedoeling om de ontwerpen van de lichtobjecten te exposeren bij Art Zaanstad, galerie en kunstuitleen op het Hembrugterrein.

Om Compaenlab te ontwikkelen hebben wij financiële ondersteuning gekregen middels de subsidieregeling Versterking Cultuureducatie in het vmbo vanuit het Fonds voor Cultuurparticipatie. De betrokken docenten van de afzonderlijke leergebieden staan samen op een project ingedeeld om de continuïteit van de afzonderlijke projecten te waarborgen. Om te zorgen voor een maximale uitwisseling van kennis en vaardigheden en een solide basis voor een duurzaam samenwerkingstraject wordt een aantal lessen in de vorm van ‘co-teaching’ en ‘co-creating’ gegeven. De vakdocenten van school en gastdocenten van FluXus bespreken vooraf welke kennis en vaardigheden worden uitgewisseld, wat de leerdoelen zijn en hoe de gezamenlijke lessen worden vormgegeven.

Samenwerkingspartners

FluXus

FluXus is het centrum voor de kunsten in Zaanstad en biedt een breed palet aan cursussen en workshops op het gebied van beeldende kunst, dans, media, muziek en theater. Daarnaast zijn er diverse activiteiten voor samen spelen en creëren, talentontwikkeling en mogelijkheden iets te presenteren.

Daarnaast is FluXus actief in het onderwijs met advies over cultuureducatie, innovatie en creativiteitsontwikkeling. Programma's als Brede School en het Cultuurmenu. Daarnaast worden er trainingen voor leerkrachten en cultuurprofessionals georganiseerd.

Door hun overtuiging dat kunst en cultuur ook kunnen bijdragen aan het voorkomen en oplossen van maatschappelijke problemen is FluXus met zorg- en welzijnsorganisaties ook actief binnen het sociale domein.

Scholen kunnen samen met gastdocenten en andere cultuuraanbieders invulling geven aan nieuwe culturele programma’s of kunsteducatieprojecten. Daarvoor is hun team Onderwijs uitgerust met cultuurexperts, een projectleider cultuurprogramma’s, een projectleider cultuurmenu en twee teamondersteuners. Dit team wordt aangestuurd door een coördinator van het FluXus programma onderwijs.

Wij werken al ruim 20 jaar samen op het gebied van cultuureducatie in een heel breed spectrum. Hierbij valt te denken aan het aanbod van diverse workshops en de inhoudelijke invulling voor het Rondje Cultuur in het kader van het vak CKV. Daarnaast werken we ruim 12 jaar intensief samen aan het project theater met onze brugklasleerlingen. Het afgelopen jaar hebben wij project Compaenlab toegevoegd aan ons samenwerkingsverband. Dit laatste is een partnerschap met met hun makerspace: FluXlab.

Het succes van de projecten en de reden van deze langdurige samenwerking ligt voor een belangrijk deel in de nauwe samenwerking vanaf het idee tot de uitvoering. Voor alle activiteiten (workshops en Rondje Cultuur) en projecten (‘Wat je wilt!’ en Compaenlab) wordt een gedeeld eigenaarschap ervaren en niet als loze term. Beide partijen hebben er belang bij om een activiteit of project te doen slagen en waar nodig te ondersteunen met specifieke expertise. Dit laatste kan op verschillende terreinen, bijvoorbeeld beleidsmatig, vakinhoudelijk, pedagogisch, didactisch, technisch of bij een subsidieaanvraag.

Zaantheater

Het Zaantheater is het podium voor Zaanstad en omstreken en biedt een groot, gevarieerd aanbod van cabaret, opera, dans, musical, concerten, toneelstukken, tot internationale shows en jeugdvoorstellingen. Er zijn premières van grote landelijke producties, maar ook projecten voor specifieke doelgroepen zoals het Kinderboekenweekfeest en het Peuterfestival. Daarnaast is er een breed aanbod aan voorstellingen en activiteiten voor jongeren.

Iedereen tussen de 12 en 30 jaar kan in het Zaantheater met 50% lastminute-korting naar niet-uitverkochte voorstellingen. Jongeren kunnen tevens gebruik maken van de zogenaamde theaterdeal, waarbij jongeren tussen de 12 en 15 jaar voor slechts €15 een pakket van drie voorstellingen krijgen met een extra activiteit, zoals een nagesprek of een meet & greet. In september 2018 is het Zaantheater gestart met de Theaterkijkers: een groep jongeren tussen de 15 en 29 jaar. Zij bezoeken minimaal een keer per maand een voorstelling in het Zaantheater, ontdekken op deze manier meer theater én geven het Zaantheater en de producent feedback op de voorstelling en het theaterbezoek. Het aantal aanmeldingen was overweldigend: de groep bestaat uit meer dan 50 jongeren.

Ook met het Zaantheater werken wij ruim 20 jaar samen op het gebied van cultuureducatie. Hierbij valt te denken aan het organiseren van besloten middagvoorstellingen voor de onderbouw en avondvoorstellingen voor de bovenbouw in het kader van het vak CKV. We werken al ruim 12 jaar structureel samen aan het project ‘Wat je wilt!’ met onze brugklasleerlingen. De technische staf ondersteunt het project vanaf de start en wordt ook door hen ervaren als een waardevol onderdeel van hun werkzaamheden. Ook zij voelen zich eigenaar van project theater en verantwoordelijk om een productie in één dag op te bouwen en op de planken te brengen. Er is regelmatig en intensief contact tussen school (cultuurcoördinator en docenten CKV) en het theater (programmeur en educatiemedewerker) om een goede en evenwichtige programmering neer te zetten voor het hele jaar. Daarnaast organiseren we in samenspraak met theater- of dansgezelschappen aanvullende workshops bij voorstellingen en verzorgen we het lesmateriaal ter voorbereiding op de voorstellingen. Het laatste participatieproject is afgelopen jaar georganiseerd met danstheater AYA.

Danstheater AYA maakt danstheatervoorstellingen voor jongeren over actuele thema’s die aansluiten bij hun belevingswereld, zoals culturele identiteit, seksualiteit, groepsdruk of populariteit. AYA’s voorstellingen zijn krachtig en direct en kenmerken zich door een dynamische mix van dansvormen, speelstijlen en muziek. Als enige gezelschap in Nederland plaatst AYA moderne dans in combinatie met tekst en persoonlijke verhalen van dansers naast populaire uitingen uit de urban culture om jongeren werkelijk aan te spreken in hun eigen taal. Choreograaf Anne Suurendonk maakt een dansvoorstelling met échte broers en zussen over die bijzondere band. De voorstelling ‘Bloedband’ bestaat op het toneel voornamelijk uit dans. Om de jongeren in de zaal te betrekken bij

de voorstelling wordt er gebruik gemaakt van filmpjes, waarin ook broers en zussen van onze school hun bijzondere relatie laten zien. Deze filmpjes zorgen voor herkenbaarheid bij onze leerlingen en maken het persoonlijk. Voor dit schooljaar zullen zij ook een serie workshops verzorgen bij een voorstelling voor alle leerlingen van leerjaar 2. En de educatiemedewerker van AYA heeft speciaal lesmateriaal, in de vorm van een filmopdracht, ontwikkeld voor de lessen CKV in leerjaar 3.

Artzaanstad

Artzaanstad is al decennia lang een begrip op het gebied van hedendaagse beeldende kunst in heel Nederland. Artzaanstad is niet alleen een kunstverhuur, maar ook een actieve galerie voor hedendaagse kunstenaars. Naast beeldende kunst is er een uitgebreide collectie designartikelen te koop in hun kunstcadeauwinkel en webshop.

De Stichting Artzaanstad heeft ten doel het bevorderen van de eigentijdse kunst, dit in de ruimste zin van het woord zonder daarbij winst te beogen en het verrichten van alle verdere handelingen, die met het vorenstaande in de ruimste zin verband houden of daartoe bevorderlijk kunnen zijn.

Het Artzaanstad Event is een initiatief van Stichting Artzaanstad en profileert zich als onderscheidende kunstbeurs in de regio. Dit jaarlijks terugkerende evenement is er voor de kunstenaars en kunstliefhebbers, zonder tussenkomst van galeries. Hierdoor ontstaat een laagdrempelige kunstbeurs met kunst voor iedereen. Al het werk dat getoond wordt gedurende de beurs is niet alleen te koop, maar ook te huur. Het Artzaanstad Event is een waardevolle toevoeging op de culturele agenda van Zaanstad. Door het aantrekken van mediapartners zet de Stichting Artzaanstad in op meer bekendheid buiten de Zaanstreek. Samen met ondernemers, gemeente en media wil Artzaanstad het belang van de streek in de metropoolregio benadrukken.

Ook met het Artzaanstad werken wij ruim 20 jaar samen op het gebied van cultuureducatie. Hierbij valt te denken aan het ontwikkelen en uitvoeren van verschillende kunsteducatieprojecten, zoals het project Vogels voor vrijheid. In samenwerking met Artzaanstad hebben we hiervoor, onder de titel de Meester en zijn pupil, een groot kunstwerk vervaardigd voor de kunstbeurs Artzaanstad Event op het Hembrugterrein. Leerlingen uit groep 7/8 van verschillende basisscholen hebben, onder begeleiding van onze derdejaars leerlingen en een kunstvakdocent, gewerkt aan een levensgroot doek geïnspireerd op het bekende schilderij Guernica van Pablo Picasso. De voltooiing van het doek heeft plaatsgevonden op de openingsdag van de beurs en heeft een belangrijk onderdeel uitgemaakt van het openingsprogramma. Het doek heeft een prominente plek op de beurs gehad en is vervolgens, op ware grootte als banner, een jaar tentoongesteld op het stadhuisplein van Zaanstad. Uiteindelijk heeft het originele werk zijn definitieve plek bij ons op school gekregen. Daarnaast verzorgt Artzaanstad in samenspraak met de cultuurcoördinator een wisselende expositie met professionele kunstwerken in school.

Landelijk Kennisinstituut Cultuureducatie en Amateurkunst (LKCA)

LKCA zet zich in om culturele en creatieve ontwikkeling voor iedereen mogelijk te maken, ongeacht culturele achtergrond, gender, beperking, seksuele oriëntatie, religie, sociaal economische status, opleidingsniveau of leeftijd. Het instituut opereert daarbij in verschillende domeinen: cultuur, onderwijs, zorg, welzijn, wetenschap. LKCA wilt dat iedereen zich cultureel en creatief kan ontwikkelen en dat cultuureducatie stevig is verankerd in het onderwijs. Met Curriculum.nu lijkt daarvoor een goede basis gelegd. In samenwerking met verschillende partners wordt het onderwijs en de culturele sector ondersteund bij de ontwikkeling hiervan. Ook werken zij aan de programma's Cultuureducatie met Kwaliteit en Cultuurparticipatie, samen met het ministerie van OCW, FCP en penvoerders van dit programma.

Wij gebruiken het LKCA als informatiebron en voor deskundigheidsbevordering door middel van het bezoeken van studiedagen voor het voortgezet onderwijs, netwerk- en/of informatiebijeenkomsten. Tijdens de laatste bijeenkomst, Cultuurdag VO in samenwerking met Vereniging Cultuurprofielscholen, hebben wij bijzonder leerzame workshops bijgewoond. Wij zijn die dag bijvoorbeeld volledig bijgepraat op het gebied van de ontwikkelingen rondom Curriculum.nu. Voor ons is een mooi praktijkvoorbeeld het Stedelijk Gymnasium in Nijmegen waarbij de identiteitsontwikkeling van de school consistent is met de culturele ontwikkeling van de leerling. Iedereen weet dat de cultuur en structuur van een vmbo school natuurlijk niet één-op-één vergelijkbaar is met een gymnasium. Het is echter wel herkenbaar voor ons om zowel een veilige omgeving als het belang van cultuureducatie als kernwaarden te formuleren. En bij dit laatste is het van essentieel belang om een duidelijke vertaalslag van visie naar praktijk te maken.

Regio College Zaandam

De meeste leerlingen stromen uit naar het MBO, waarbij de algemene vorming en het aanbod kunstvakken vaak plaats maken voor specifiek beroepsonderwijs. Wij zijn van mening dat een succesvolle loopbaan in welk beroep dan ook zich kenmerkt door creativiteit en flexibiliteit. Cultuureducatie biedt hiervoor de basis om volwaardige burgers op te leiden die 'out of the box' kunnen denken en daarmee binnen hun beroepsgroep het verschil kunnen maken. Het Regio College, het regionaal opleidingscentrum in Zaandam, waar Compaen op verschillende terreinen reeds mee samenwerkt, deelt deze visie. Daarom wordt volgend schooljaar gestart met een pilot, waarbij studenten van de opleiding marketing en communicatie en onze leerlingen aan een gezamenlijk project deelnemen in het kader van het vak creatieve marketing. Er zullen over en weer gastlessen en workshops van docenten plaatsvinden en zullen leerlingen en studenten samenwerken aan diverse opdrachten.

Communicatie

Organisatie communicatie

Als het om beleid gaat is de directeur verantwoordelijk voor de communicatie met belangengroepen of zogenaamde stakeholders buiten de school. Interne communicatie met betrekking tot beleid kan, afhankelijk van het onderwerp, door de directeur of de verantwoordelijke afdelingsleider worden gevoerd. Als het gaat om uitvoerende zaken met betrekking tot cultuureducatie en projecten zal de cultuurcoördinator de communicatie zowel intern als buiten de school voeren.

Interne- en externe communicatie

Voor de interne communicatie maken we gebruik van een wekelijkse nieuwsbrief, de Nieuwsflits. Deze nieuwsbrief is ter informatie aangaande alle lopende zaken in school, maar wordt ook gebruikt om specifieke cultuur gerelateerde informatie aan het team gegeven. Hierbij valt denken aan informatie over een lopend kunsteducatieproject en de column 'Kunst in School'. Wij besteden tijdens de studiedag expliciet aandacht aan onze ontwikkeling richting Cultuurprofielschool middels een update vanuit de stuurgroep. In de nabije toekomst zal er meer nadruk komen te liggen op de ontwikkeling van vakoverstijgende projecten waarbij cultuureducatie een basisonderdeel vormt.

De externe communicatie met de onze eigen leerlingen en ouders verloopt via de volgende kanalen:

- Website www.compaenvmbo.nl: algemene informatie over de school voor (aankomende) leerlingen en ouders, inclusief nieuwsberichten en vacatures.
- Untis: publicatie van het rooster, inclusief dagelijkse wijzigingen (compatibel met Magister).
- Magisterportaal leerlingen: met een wachtwoord toegankelijke site, gekoppeld aan het leerlingvolgsysteem. Leerlingen vinden hier hun cijfers- en absentieregistratie.
- Magisterportaal voor ouders: met een wachtwoord toegankelijke site, gekoppeld aan het leerlingvolgsysteem. Ouders vinden hier de cijfers- en absentieregistratie van kind(eren).
- Magister: via het leerlingvolgsysteem kunnen we ruim 98% van het ouderbestand via de mail bereiken. Ouders kunnen hun NAW-gegevens via het ouderportaal zelf aanpassen.
- Schoolgids: jaarlijks publiceert de school een digitale schoolgids die voldoet aan de eisen van de wetgever en die alle informatie bevat die ouders en leerlingen over de school nodig hebben.
- Facebook: Compaen VMBO publiceert op Facebook berichten, aankondigingen, foto's en verslagen, zodat onze volgers een goed beeld krijgen van de school.

De externe communicatie met de wijk, de gemeente, instellingen, potentiële nieuwe leerlingen en hun ouders verloopt via de volgende kanalen:

- Persberichten: regelmatig versturen we persberichten naar aanleiding van bijzondere evenementen op of door Compaen VMBO. Hiervoor hebben wij onder andere veelvuldig contact met enkele journalisten van het Noord-Hollands Dagblad. Een recent kunsteducatieproject Vogels voor Vrijheid heeft bijzonder veel aandacht gekregen middels een groot openingsartikel en een wekelijks interview met een bekende Zaankanter.
- Posters en flyers: om nieuwe leerlingen te bereiken wordt jaarlijks promotiemateriaal ontwikkeld. Naar alle toeleverende PO scholen uit de regio worden posters en flyers verstuurd en op speciale promotiedagen en/of avonden hebben wij foldermateriaal voor ouders en leerlingen.
- Vensters voor verantwoording: verantwoording van kengetallen, aangevuld met toelichtende beleidskeuzes.
- Open Avond: op de Open Avond stellen we de school open voor potentiële nieuwe leerlingen en hun ouders. Op deze avond laten de verschillende vakken zien wat we in huis hebben, is er de mogelijkheid tot het volgen van een rondleiding, het volgen van verschillende kennismakingslesjes, en krijgen ouders op meerdere plekken in de school informatieve presentaties. Op de Open dag kunnen alle geïnteresseerde ouders met hun kinderen langskomen en de gehele school bezoeken.
- Open lesmiddagen: op twee middagen in het schooljaar, nodigen wij leerlingen van alle PO scholen uit de regio uit om verschillende lessen bij ons te volgen. De kinderen volgen op deze dagen één praktische les en één theoretische les, om zo een goed beeld te kunnen vormen van onze manier van onderwijs.
- Hoofd-Hart-Handen lessen: de PO scholen uit de regio die onze grootste toeleveranciers van leerlingen zijn, worden met groep 7 en/of groep 8 op verschillende momenten in het schooljaar uitgenodigd om een zogenaamde Hoofd-Hart-Handen les te volgen. De leerlingen krijgen uitleg van een technische vaardigheid, hun fantasiegevoel wordt geprikkeld door een verhaal dat aansluit bij de belevingswereld van de doelgroep en zij mogen vervolgens hun verbeeldingskracht kunstzinnig vormgeven. Het doel is enerzijds door onze potentiële leerlingen op een inspirerende wijze te laten kennismaken met onze school en anderzijds door hen een positieve ervaring te laten opdoen met vakspecifieke lessen in het voortgezet onderwijs. Op deze manier houden we binding met de groepsleerkrachten en enthousiasmeren we een grote groep vmbo leerlingen voor onze school.

Voorwaarden

Draagvlak

Er is van oudsher een stevig draagvlak onder collega's voor de verschillende initiatieven vanuit de vakgroep kunstvakken. Hierbij valt te denken aan het ondersteunen van project theater, Rondje Cultuur en diverse culturele activiteiten. In de afgelopen jaren zijn er, zoals eerder geschetst, meerdere vakoverstijgende projecten ontwikkeld met verschillende niet-kunstvakken. Om een nog breder draagvlak te creëren, is er tijdens de studiedag vorig schooljaar speciaal aandacht besteedt aan informatievoorziening inzake de ontwikkeling richting cultuurprofielschool. Er zal ook dit schooljaar een presentatie worden gehouden met betrekking tot de ontwikkeling richting Cultuurprofielschool tijdens de studiedag. De sleutel voor succes ligt in het scheppen van draagvlak middels participatie op alle niveaus. De betrokkenheid van het management team (MT) komt sterk tot uiting in de gemeenschappelijke verantwoordelijkheid voor de ontwikkeling richting cultuurprofielschool. Irene Jansen (directeur) en Joris van Loo (afdelingsleider onderbouw en portefeuillehouder vakgroep kunstvakken) vormen samen met Rob Cerneus (cultuurcoördinator en kunstvakdocent) de stuurgroep. Door een duidelijke profileringskeuze vanuit de schoolleiding wordt het interne draagvlak vergroot voor implementatie en worden tevens vakoverstijgende samenwerking en kennisdeling tussen vakgroepen gestimuleerd. Voor de ontwikkeling van vakoverstijgende projecten, waarbij cultuureducatie een elementair onderdeel vormt, is er een werkgroep cultuurprofielschool geformeerd. De vertaalslag naar de dagelijkse lespraktijk komt tot uiting in de verschillende concrete praktijkvoorbeelden op het gebied van samenwerking met andere vakgroepen die eerder zijn beschreven.

Het externe draagvlak is zichtbaar in de structurele samenwerking met de culturele instellingen in de regio. Hierbij valt te denken aan onze duurzame partnerschappen met het Zaantheater, FluXus en Artzaanstad. Daarnaast zijn er diverse projecten nu en in het verleden financieel ondersteund door de gemeente Zaanstad, provincie Noord-Holland en het Fonds voor Cultuurparticipatie. Vorig schooljaar is de nieuwe cultuurvisie van de gemeente Zaanstad gepresenteerd. In de gesprekkencyclus vooraf heeft de cultuurcoördinator de nodige input mogen geven en zijn onze leerlingen samen met de cultuurcoördinator en afdelingsleider van de onderbouw in gesprek gegaan met een beleidsmedewerker van de gemeente Zaanstad en een extern bureau. Het is goed om te merken dat wij als school een serieuze gesprekspartner voor de gemeente Zaanstad zijn en wij tevens expliciet worden genoemd in dit document als school met een sterke cultuurprofilering. *"Een enkele school (zoals Compaen) profileert zich sterk op cultuur."*

(Bron: Gemeente Zaanstad, Zaanstad bruist!: cultuurvisie 2019-2030)

Organisatie kunstvakken

De verantwoordelijkheid voor de organisatie van de kunstvakken, het vaststellen van het vakgroepplan, PTD en PTA en tevens de praktische uitvoering van de kunstvaklessen ligt primair bij de vakgroep kunstvakken. Daarnaast is de aansturing vanuit het MT ondergebracht bij een afdelingsleider en hij is tevens portefeuillehouder van de vakgroep kunstvakken. De volgende medewerkers zijn betrokken bij de organisatie kunstvakken:

- Joris van Loo, afdelingsleider en portefeuillehouder vakgroep kunstvakken
- Rob Cerneus, cultuurcoördinator, docent K&C (Tekenen en Handvaardigheid) en voorzitter vakgroep kunstvakken
- Frank Laan, docent K&C (Tekenen) en BTE
- Zdenly Anton, docent K&C (Drama) en CKV
- Annemieke van Iperen, docent K&C (Handvaardigheid)
- Annemieke Moritz, docent K&C (Tekenen en Handvaardigheid)
- Demi van der Horst, docent K&C (Tekenen en Handvaardigheid) en CKV

Coördinatie cultuureducatie

Binnen de organisatie van de kunstvakken is een LD-O docent belast met de taak van cultuurcoördinator. Hij is de coördinator van culturele activiteiten, kunst in school en tevens contactpersoon voor interne en externe belangengroepen of zogenaamde stakeholders. Er zijn 170 klokuren voor deze taak in het taakbeleid opgenomen. De taak van cultuurcoördinator is geformuleerd in specifieke taken en wordt jaarlijks geëvalueerd met de afdelingsleider en portefeuillehouder vakgroep kunstvakken. De onderstaande taken zijn vastgelegd in het evaluatiedocument:

Interne taken

- Op de hoogte blijven van het volledige culturele aanbod voor jongeren: actief, receptief, vakliteratuur bijhouden (o.a. abonnement Kunstzone) inclusief opzoeken en informatie downloaden van internet.
- Actuele, inhoudelijke kennis hebben van wat er op school gebeurt bij andere vakken en leergebieden met betrekking tot inhoudelijke bijdrage kunstvakken en culturele activiteiten.
- Cultureel aanbod samenstellen en activiteitenplan maken voor de Cultuurkaart in overleg met de docenten CKV.
- Overleg met de schoolleiding inzake organisatie en begroting van projecten en culturele activiteiten.
- Overleg met de betrokken vakdocenten met betrekking tot de uitvoering van culturele activiteiten of incidentele kunsteducatieprojecten, zoals Vogels voor Vrijheid. Let op! dit valt buiten de reguliere kunstvaklessen, productieleiding project ‘Wat je wilt!’ en ontwikkeling Cultuurprofielschool.
- Oplossen van problemen, bemiddelen bij conflicten tijdens de uitvoering van culturele activiteiten (bijvoorbeeld bij FluXus of in het Zaantheater).

Externe taken

- Bezoeken van netwerk- en/of informatiebijeenkomsten (o.a. bijeenkomsten en studiedagen Landelijke Kennisinstituut Cultuureducatie en Amateurkunst en VCPS, zoals Cultuurdag VO.
- Voorbereiden van presentaties en/of paneldiscussies (o.a. bijeenkomsten gemeente, provincie en culturele instellingen).
- Overzicht bijhouden van het kunst- en cultuurbeleid en de daarbij behorende subsidieregelingen voor het voortgezet onderwijs.
- Contacten onderhouden met culturele instellingen zoals FluXus, Zaantheater en Artzaanstad.
- Contacten onderhouden met de beleidsmedewerkers van de gemeente Zaanstad en provincie Noord Holland.
- Contacten onderhouden met fondsen zoals het Fonds voor Cultuurparticipatie.
- Subsidieaanvraag schrijven inclusief afstemming met culturele samenwerkingspartners, verslaglegging en verantwoording.

Besloten schoolvoorstellingen en CKV voorstellingen

- Voorbereiden (o.a. afstemmen met medewerker educatie van het Zaantheater en/of theatergezelschap, brief voor ouders, lesbrief voor mentoren en begeleiding afstemmen met de afdelingsleider) en begeleiden van de besloten schoolvoorstelling voor leerjaar 1.
- Voorbereiden (o.a. afstemmen met medewerker educatie van het Zaantheater en/of theatergezelschap, brief voor ouders, lesbrief voor mentoren en begeleiding afstemmen met de afdelingsleider) en begeleiden van de besloten schoolvoorstelling voor leerjaar 2.
- Begeleiden van de CKV voorstellingen voor leerjaar 3 ter ondersteuning van de CKV docenten.

‘Kunst in School’

- Collectie Artzaanstad stafgang en personeelskamer (o.a. contact met de adviseur bedrijven van Artzaanstad, uitkiezen collectie, wisselen en ophangen kunstwerken inclusief column in de Nieuwsflits ‘Kunst in School’).
- Kunsteducatieproject in samenwerking met Artzaanstad inclusief publiciteit en persaandacht.
- Expositie organiseren van kunstwerken van leerlingen bij OVO Service (o.a. inlijsten kunstwerken, inrichten expositie en rondleiding voor ouders).

Leergebied Kunst & Cultuur (K&C) leerjaar 1 en 2

Het leergebied K&C wordt aangeboden aan leerjaar 1 en 2 en bestaat uit de vakken Tekenen, Handvaardigheid en Drama. In het leergebied K&C staat de ontwikkeling van het artistiek en creatief vermogen van de leerling centraal. Leerlingen leren kunst maken, kunst meemaken en betekenis geven aan wat zij maken en meemaken. Ze leren hun verbeeldingskracht gebruiken om artistiek werk te produceren. Vanuit verschillende perspectieven ervaren zij kunst en cultuur en onderzoeken ze de uitingen hiervan. Leerlingen leren over de verschillende functies van kunst. Ze leren te kijken en ontdekken dat kunst kan verwonderen, uitdagen, amuseren of schuren. Kunst kan emotie opwekken, je raken en leiden tot verstilling.

In leerjaar 1 staat Tekenen voor twee uur, Handvaardigheid voor twee uur en Drama voor één uur op het rooster (per week). De rapportweging is gelijk aan de urenverdeling, Tekenen 2x, Handvaardigheid 2x en Drama 1x. In leerjaar 2 staat Tekenen voor twee uur op het rooster (per week). Daarnaast worden de onderstaande projecten aangeboden om talentvolle leerlingen zich te laten ontwikkelen in hun expressieve en creatieve vaardigheden:

- Project Theater Leerjaar 1
- Project Compaenlab l Leerjaar 1
- Project Beeldhouwen Leerjaar 2
- Project Schilderen Leerjaar 2
- Project Theater Leerjaar 2
- Project Compaenlab Leerjaar 2

N.B. Er wordt voor zowel leerjaar 1 als leerjaar 2 tevens een besloten theatervoorstelling in het Zaantheater aangeboden. De kosten worden betaald door school met de Cultuurkaart.

Kunstvakken inclusief Culturele Kunstzinnige Vorming (CKV) leerjaar 3

CKV is een verplicht examenvak en staat voor 1 uur op het rooster (per week) in leerjaar 3. CKV moet aan het eind van leerjaar 3 naar behoren met een voldoende of goed worden afgesloten. De docenten CKV programmeren en organiseren de culturele activiteiten in overleg met de cultuurcoördinator. Het programma bestaat uit actieve, receptieve en reflectieve culturele activiteiten en waar mogelijk wordt de samenhang en/of samenwerking gezocht met andere vakken, zoals Nederlands of geschiedenis.

CKV is als vak verplicht voor alle leerlingen in het vmbo en het wordt afgesloten met een schoolexamen. Het vak kent geen centraal examen. De essentie van het vak is dat leerlingen minimaal vier culturele activiteiten meemaken - ervaren - en eigen werk produceren en presenteren. Reflectie op culturele en kunstzinnige activiteiten vindt plaats middels een zogenaamd vormvrij kunstdossier. Dit laatste wil zeggen dat het kunstdossier niet per definitie hoeft te bestaan uit louter een woordelijk verslag. Het schoolexamen moet naar behoren door de leerling worden afgerond. Dit betekent dat de gemiddelde resultaten van de

uitgevoerde schoolexamenactiviteiten minimaal voldoende moeten zijn. De culturele activiteiten moeten niet alleen worden bijgewoond, maar er moet dus ook een verslaglegging komen en een dossier worden opgebouwd. En één van de activiteiten moet een aanleiding zijn voor het maken en presenteren van eigen kunstzinnig werk. Dat mag een fotoserie, filmpje, vlog of anderszins zijn. Schoolexamens kunnen bestaan uit schriftelijke en mondelinge toetsen en praktische opdrachten. Het schoolexamen bij CKV bestaat vooral uit praktische activiteiten, opdrachten, presentaties en reflecties. Er kan bijvoorbeeld onderscheid gemaakt worden tussen de volgende onderdelen:

- Informatieverwerkings- of onderzoeksopdrachten waarbij leerlingen informatie verzamelen en verwerken als voorbereiding op een culturele activiteit of een opdracht.
- Deelname aan culturele activiteiten.
- Opdrachten waarbij leerlingen een kunstzinnig ontwerp of product maken en presenteren.
- Reflectieopdrachten, waarbij leerlingen betekenis geven aan eigen werk en werk van anderen.
- Presentatieactiviteiten waarbij leerlingen verslag doen van activiteiten.

Hoewel het de scholen vrij staat zelf te bepalen hoeveel uren ze aan CKV besteden, volgt de meerderheid het advies van de overheid, namelijk 40 uur. Wij hebben gekozen voor een enkel uur per week, zodat het een structureel vak op het rooster is met een evenwichtige spreiding van de activiteiten over het schooljaar. Daarnaast leer je leerlingen beter kennen, krijg je beter inzicht in hun voorkeuren, interesses en talenten en dus ook hun persoonlijke ontwikkeling.

Hieronder beschrijven we enkele praktijkvoorbeelden van culturele activiteiten:

Rondje Cultuur

Een groepje leerlingen neemt met een docent en/of onderwijsassistent van school deel aan een aantal workshops bij diverse culturele instellingen in de gemeente Zaanstad. De workshops in verschillende kunstzinnige disciplines hebben een actief karakter. De motivatie hiervoor is dat leerlingen zich breed kunnen oriënteren op het aanbod van de kunsten in hun culturele omgeving. Rondje Cultuur wordt georganiseerd op een schooldag en hiervan wordt een verslag of anderszins gemaakt.

Theaterbezoek

Leerlingen bezoeken een voorstelling in Het Zaantheater (keuze uit minimaal 10 voorstellingen) en maken daar een verslag of anderszins van. Het theaterbezoek is op een avond en de leerlingen worden begeleid door de docent CKV samen met docenten en/of onderwijsassistent.

Filmbezoek

Leerlingen bezoeken in principe zelfstandig een film in de bioscoop of filmhuis en maken daar een verslag of anderszins van. Afhankelijk van het aanbod van films kan er ook per afdeling door de docent CKV een film georganiseerd worden. Dit gebeurt in overleg met de cultuurcoördinator en afdelingsleider.

Museumbezoek

Afhankelijk van het aanbod van exposities kan er per afdeling door de docent CKV een museumbezoek georganiseerd worden. Dit gebeurt in overleg met de cultuurcoördinator en afdelingsleider. Leerlingen bezoeken de tentoonstelling en maken daar een verslag of anderszins van. Het museumbezoek wordt georganiseerd tijdens een schooldag.

Workshop

De leerlingen volgen met hun klas of een groep leerlingen een workshop bij FluXus of gekoppeld aan een educatieprogramma van een theater/dans gezelschap en maken daar een verslag of anderszins van. Er gaat een docent of onderwijsassistent mee als begeleiding. De workshop is meestal een blokuur tijdens een schooldag.

Beeldenroute

Leerlingen gaan met hun klas of een groep leerlingen tijdens de CKV les een aantal beelden/monumenten bekijken in Zaandam en maken daar een verslag of anderszins van. Hier zijn overigens geen kosten aan verbonden.

N.B. De kosten van de activiteiten worden meestal met de Cultuurkaart betaald. Er is ruimte binnen de Cultuurkaart om spontane activiteiten te organiseren en initiatieven vanuit andere vakken en leergebieden eventueel te ondersteunen.

Beeldend Tekenen (BTE) leerjaar 3 en 4

Het vak BTE wordt als keuzevak aangeboden in de Theoretische Leerweg. Het examen voor BTE bestaat uit een schoolexamen en een centraal examen, waarbij het centraal examen bestaat uit een centraal schriftelijk examen (CSE) en een centraal praktisch examen (CPE). Dit in tegenstelling tot andere algemeen vormende vakken, die alleen een centraal schriftelijk examen kennen.

In leerjaar 3 omvat het vak 3 lesuren. Een dubbel uur (blokuur) praktijk en een enkel uur theorie. In leerjaar 4 omvat het vak 4 lesuren. Een dubbel uur (blokuur) praktijk en twee enkele uren theorie.

In de praktijklessen leren we onze leerlingen diverse beeldende technieken en stimuleren hun creatieve ontwikkeling ter voorbereiding op het CPE (productief). Hierbij is het vooral van belang dat de leerling een aantal basisvaardigheden beheerst en naar aanleiding van een probleemstelling - autonoom en toegepast - beeldend werk maken. In de theorielessen staat enerzijds kunstgeschiedenis centraal (receptief) en anderzijds kunstbeschouwing en het kennisnemen van verschillende materialen en technieken (reflectief). Hierbij is het van belang dat een leerling in beeldend werk van anderen de functionaliteit, de aspecten van de voorstelling, de vormgeving en de culturele en/of kunsthistorische context kan benoemen en toelichten.

De meeste van onze leerlingen hebben behoefte aan structuur. Dit is ook van toepassing op de inhoud en opbouw van het examenprogramma. Omdat de CPE en CSE opbouw bekend is hanteren wij een soortgelijke werkwijze bij het ontwikkelen van materiaal voor het schoolexamen. Er wordt in de lesstof zoveel mogelijk aangesloten op de vraagstelling zoals in het CSE van de afgelopen jaren is gehanteerd. Leerlingen worden dan tijdens het centraal examen niet verrast (en/of geblokkeerd) door een volledig vreemde werkwijze. In dit geval gaat het cliché "oefening baart kunst" ook in letterlijke zin op. Het CPE vraagt veel van de vaardigheid zelfstandig leren en werken en die kan het beste geoefend worden door opdrachten in het schoolexamen volgens dezelfde methodiek te ontwerpen.

Een bezoek aan een tentoonstelling, museum, galerie of atelier is voor leerlingen een inspirerende entree als start voor het beeldende proces van een opdracht. Met name de informatie achter de kunstwerken, vertelt door een docent of de kunstenaar zelf, maakt indruk op leerlingen. Het blijkt dat leerlingen extra geprikkeld worden als de opdracht in een betekenisvolle context kan worden geplaatst. Dit kan bijvoorbeeld door (externe) opdrachtgevers te zoeken voor een kunstproject of expositie. Onze examenleerlingen hebben momenteel een expositie van hun werk in het gebouw van OVO Service, waar het schoolbestuur en de ondersteunende diensten van zeven scholen voor openbaar voortgezet onderwijs in Zaanstad zijn gevestigd. In leerjaar 4 zijn er excursies die gedeeltelijk buiten schooltijd plaats kunnen vinden o.a. Rijksmuseum en CPE themaexpositie. Bij dit laatste gaat het om confrontaties met professionele kunst in een bepaalde context en dus hoofdzakelijk om receptieve activiteiten.

Evaluatie en ontwikkeling

De ambities van 2020 tot 2024 op het gebied van cultuureducatie zijn als volgt omschreven:

Ambitie 2020-2021:

- *Herschrijven Schoolplan Compaen VMBO 2020-2024 inclusief toevoegen addendum.*
- *Schrijven Cultuurprofielplan Compaen VMBO 2020-2024.*
- *Opstarten procedure Vooranalyse en Visitatie Cultuurprofielschool t.b.v. het behalen van de accreditatie Cultuurprofielschool.*
- *Stimuleren van de ontwikkeling richting Cultuurprofielschool.*

Ambitie 2024:

- *Compaen VMBO is een erkende Cultuurprofielschool.*
- *Cultuureducatie levert in ieder leerjaar een elementaire bijdrage aan andere vakken en/of leergebieden, waarbij inhoudelijk vakoverstijgend wordt samengewerkt en in de didactiek een balans is te zien tussen Hoofd, Hart en Handen.*
- *Er is op een organische wijze vernieuwing ontstaan van zowel lessen als projecten (in samenwerking met verschillende culturele partners), waarbij creatieve vaardigheden worden gestimuleerd.*

De belangrijkste ambitie vanuit onze visie op het gebied van cultuureducatie is als volgt omschreven:

- ***Cultuur is een bindende factor in ons onderwijs en levert een belangrijke bijdrage aan de persoonlijke ontwikkeling van onze leerlingen.***

De ambities per domein op het gebied van cultuureducatie zijn als volgt omschreven:

Domein I. Beleid

- *Er is duidelijke samenhang tussen de ambities op het gebied van Compaen als cultuurprofielschool.*
- *Cultuurprofielschool wordt altijd als onderwerp opgenomen in sollicitatieprocedures en speelt daarmee een rol in het personeelsbeleid.*
- *Cultuurprofielschool wordt jaarlijks opgenomen in het scholingsplan/scholingsbeleid. Jaarlijks is er minimaal één studiedag die cultuureducatie en/of cultuurbeleid als onderwerp heeft.*

Domein II. Visie en Doelen

- *Doel ontwikkeling Cultuurprofielschool opnemen in het Schoolplan.*
- *De ontwikkeling van Compaen als Cultuurprofielschool is een cyclisch proces: jaarlijks wordt geëvalueerd en worden de nieuwe ambities en doelen bepaald.*

Domein III. Randvoorwaarden

- *De inzet van de leden van de Werkgroep Cultuurprofielschool voor overleg en de ontwikkeling van vakoverstijgende projecten wordt structureel opgenomen in het taakbeleid.*
- *Er wordt in de jaarplanning en op financieel gebied ruimte gecreëerd voor de voorbereiding en uitvoering van studiedagen en andere vormen van scholing.*
- *De inbreng van externe gastsprekers of workshopaanbieders wordt gestimuleerd en daar wordt (financiële) ruimte voor gevonden.*

Domein IV. Curriculum

- *Op het gebied van cultuureducatie wordt het curriculum permanent ontwikkeld. De schoolleiding stimuleert jaarlijks samenwerking tussen vakgroepen en bewustwording bij alle collega's.*

- *De vakgroepen krijgen de opdracht om Cultuureducatie op te nemen in hun vakgroepplan zonder verplichting het op te nemen in het Programma van Toetsing en Doorstroming.*

Domein V. Samenwerking

- *Er is een blijvende samenwerking met structurele partners (Artzaanstad, FluXus en Zaantheater). De mogelijkheid voor een duurzaam partnerschap met het Zaans Museum wordt onderzocht.*
- *Elk schooljaar zijn er diverse incidentele samenwerkingsprojecten met dans-, theatergezelschappen en/of professionele kunstenaars.*

Domein VI. Kwaliteitszorg en Evaluatie

- *Aansturing en uitvoering van de ontwikkeling van Cultuurprofielschool wordt doorlopend gemonitord en waar nodig bijgesteld door de stuurgroep.*
- *Kwaliteitszorg vraagt om structureel overleg en een evenwichtige vertegenwoordiging van diverse geledingen in de stuurgroep, werkgroep en klankbordgroep.*
- *De kwaliteit van de kwaliteitszorg is jaarlijks onderwerp van gesprek in de stuurgroep.*

Kwaliteitszorg
Het is van belang om in het kader van kwaliteitszorg doelen en ambities te evalueren. Zoals het schoolplan stelt: Compaen VMBO ziet kwaliteitszorg als het geheel van activiteiten en maatregelen dat erop gericht is om de kwaliteit van het onderwijs te bewaken en te verbeteren. Dit betekent dat de kwaliteit wordt bepaald, wordt onderzocht, wordt ontwikkeld en wordt geborgd en dat hierover verantwoording wordt afgelegd.

De vragen die wij onszelf middels evaluatie-instrumenten stellen zijn:
- Doen we de juiste dingen?
- Doen we ze goed?
- Hoe weten we dat?
- Wat zeggen anderen ervan?
- Wat gaan we doen (verbeteren of borgen)?

Drie gebieden van onderzoek waar wij ons op richten zijn:
- Leren leerlingen genoeg (onderwijsresultaten)
- Krijgen leerlingen goed les (onderwijsproces)
- Zijn leerlingen veilig op school (schoolklimaat)

Belangengroepen

Op het gebied van cultuureducatie stellen wij de vragen met betrekking tot kwaliteit, het behalen van de doelen en ambities aan de volgende belangengroepen of zogenaamde stakeholders:

- Vakgroep kunstvakken
- Werkgroepen project 'Wat je wilt!' en Compaenlab
- Examencommissie, schoolleiding, examensecretaris en vakdocent BTE
- Schoolleiding
- Docenten van andere vakken en leergebieden
- Leerlingen
- Ouders

Vakgroep kunstvakken

De vakdocenten van K&C, CKV en BTE komen regelmatig bij elkaar voor een vakgroep vergadering. De donderdagmiddag staat vast in het rooster om te vergaderen in teams, in werkgroepen of in vakgroepen. In de jaarplanning staat een vakgroep vergadering om de 4 à 5 weken opgenomen. De vakgroep voorzitter stelt de agenda samen naar aanleiding van de ingebrachte punten van de afzonderlijke leden van de vakgroep en eventuele verzoeken vanuit de schoolleiding. Bij dit laatste valt te denken aan het vaststellen van de PTD's, PTA's en het Vakgroepplan. Er vindt altijd een update plaats van de projecten: project theater in de brugklas, de keuzeprojecten in leerjaar 2 en vakoverstijgende projecten, zoals Vogels voor vrijheid.

Daarnaast spelen er actuele thema's, bijvoorbeeld de ontwikkelingen rondom Curriculum.nu, die worden besproken tijdens de vergadering. Er worden duidelijke afspraken gemaakt inzake de praktische zaken, zoals bestellingen, en in de notulen opgenomen. Tussentijds wordt de dagelijkse lespraktijk met elkaar besproken en vindt er collegiaal overleg plaats indien zich een onverwacht probleem voordoet of bijsturing van lopende zaken noodzakelijk wordt geacht.

Werkgroepen project 'Wat je wilt!' en Compaenlab i.s.m. FluXus

Omdat zowel het project 'Wat je wilt!' als Compaenlab worden uitgevoerd door vakdocenten van school en gastdocenten van FluXus is het belangrijk dat er regelmatig overleg en overdracht plaatsvindt. Tijdens de geplande overlegmomenten is er ook ruimte voor tussenevaluaties. Aan het eind van elk project vindt een projectevaluatie plaats met de werkgroep en na afloop van het schooljaar vindt een overkoepelende evaluatie plaats met het hoofd onderwijs van FluXus, cultuurexpert van FluXus, afdelingsleider van Compaen en cultuurcoördinator van Compaen, waarin de conclusies meteen worden verwerkt in het plan voor het komende schooljaar alsmede een nieuwe planning en bijbehorende begroting. Voorafgaand aan elk project is een week gereserveerd voor voorbereiding: afspraken, planning en doelstellingen worden doorgenomen en knelpunten worden opgelost. In deze week is er ook ruimte voor kennisoverdracht: vakdocenten leveren gezamenlijk input voor het zo goed mogelijk laten verlopen van het project. Er kan worden gekozen voor specifieke samenwerking, ondersteuning en kennisdeling tijdens onderdelen van het project. Tijdens elk project zijn er meerdere overleg- en overdrachtsmomenten. Vakdocenten overleggen met elkaar of gestelde doelen realistisch zijn en of de planning klopt. Daarnaast is er overdracht tussen de vakdocenten: hoe gaat het met de leerlingen, wat is nodig en waar moet worden bijgestuurd?

Belangrijke evaluatievragen tijdens het proces zijn hieronder geformuleerd:

- Samenwerking vakdocenten, zowel intern als extern: wat ging goed en wat kon beter?
- Zijn gestelde doelen m.b.t. het leerproces van de leerlingen behaald?
- Wanneer doelen niet (geheel) zijn behaald: wat zijn interne en externe factoren die hierop van invloed waren en hoe kan dit komend jaar beter?
- Was er voldoende kennisuitwisseling tussen de vakdocenten? Kan er worden toegewerkt naar meer uitwisseling? Wat waren de effecten van de uitwisseling? Zijn er docenten die behoefte hebben aan bijscholing?
- Hoe kan worden toegewerkt naar een projectopzet die duurzaam kan voortbestaan, waarbij Compaen en FluXus optimaal samenwerken?
- Hoe hebben de leerlingen de projecten ervaren?
- Zijn er belangrijke aanpassingen in de opzet van het project nodig?

Examencommissie, schoolleiding, examensecretaris en vakdocent BTE

Vanuit een visie op toetsing en examinering wordt structureel gewerkt aan een kwaliteitsborging van het schoolexamen. Daarbij wordt gekeken naar het schoolexamen als geheel, de afzonderlijke toetsen en de wijze waarop kwaliteit wordt geborgd (het proces).

Bij de evaluatie van de toetsen worden de onderstaande punten betrokken:

- de evaluatie van het kwaliteitsborgingsproces (wie, wat en hoe)
- de evaluatie van het PTA
- de evaluatie van het examenreglement
- de evaluatie van de afzonderlijke toetsen van het schoolexamen

De directeur heeft via het eindexamenbesluit een groot deel van de eindverantwoordelijkheid voor het proces van de examinering. Een examencommissie ziet toe op het bewaken en bevorderen van de kwaliteit van schoolexaminering: procesmatig, inhoudelijk, passend bij de visie van de school en passend bij het afsluitende karakter van het schoolexamen. Een examensecretaris speelt een belangrijke rol bij de organisatie van school- en centrale examens. De afdelingsleiders dragen bij aan de kwaliteit van het examenreglement en de evaluatie van de PTA's van de afdeling. De examensecretaris en schoolleiding evalueren structureel de schoolexaminering. De vakdocent BTE is verantwoordelijk voor de kwaliteit van de afzonderlijke toetsen, correctievoorschriften en instructies. Er vinden regelmatig collegiale consultaties plaats met de voorzitter van de vakgroep kunstvakken.

De structuur van aansturing, uitvoering en kwaliteitszorg

Stuurgroep cultuurprofielschool

De sleutel voor succes ligt in het scheppen van draagvlak middels participatie op alle niveaus. De betrokkenheid van het schoolleiding komt sterk tot uiting in de gemeenschappelijke verantwoordelijkheid voor de ontwikkeling richting cultuurprofielschool. Door een duidelijke profileringskeuze vanuit de schoolleiding wordt het draagvlak vergroot voor implementatie en worden tevens onderlinge samenwerking en kennisdeling tussen vakgroepen gestimuleerd. De stuurgroep bestaat uit de volgende medewerkers:

- Irene Jansen, directeur
- Joris van Loo, afdelingsleider en portefeuillehouder vakgroep kunstvakken
- Rob Cerneus, cultuurcoördinator en docent Kunst&Cultuur

Werkgroep cultuurprofielschool

De leden van werkgroep zijn degenen in de school die verantwoordelijk zijn voor de daadwerkelijke ontwikkeling van vakoverstijgende projecten, waarbij cultuureducatie een elementair onderdeel vormt. Met hen zal, in het algemeen via de cultuurcoördinator, door de stuurgroep worden gecommuniceerd over de ontwikkeling van cultuureducatie binnen Compaen. De werkgroep bestaat uit de volgende medewerkers:

- Rob Cerneus, cultuurcoördinator en docent Kunst&Cultuur
- Zdenly Anton, docent Kunst&Cultuur en CKV
- Annemieke Moritz, docent Kunst&Cultuur
- Bas van Maanen, docent Mens&Maatschappij en Geschiedenis
- Damar Jansse, docent Nederlands
- Nathalie Boschman, docent Nederlands
- Anne-Floor van Os, docent Wiskunde
- Marcel de Haan, docent Horeca, Bakkerij en Recreatie (HBR)
- Mariska Siderius, docent Horeca, Bakkerij en Recreatie (HBR) en Keuze Vakken Beroeps (KVB)

Klankbordgroep cultuurprofielschool

In de klankbordgroep hoort de interne organisatie hoe er door betrokkenen wordt gedacht over het resultaat van Compaen als cultuurprofielschool. Er wordt door een lid van de schoolleiding leiding gegeven aan de klankbordgroep. Deze bereidt de agenda voor, leidt de bijeenkomst en formuleert adviezen en besluiten. De klankbordgroep bestaat in wisselende samenstelling uit de volgende personen:

- MT-lid
- Docenten 2x
- Leerlingen 2x
- Ouders 2x

